

**Paziņojums par grozījumiem KLP stratēģiskajā plānā atbilstoši Regulas Nr.2021/2115  
119.panta 9.punktam**

**Īss labojuma/grozījuma nosaukums**

LA6 “Atbalsts gados jaunamiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” grozījumi intervences aprakstā

Grozījums KLP SP 4.6 nodaļā *Finanšu instrumenti 4.6.1. Finanšu instrumenta apraksts*

**Iemesli, kas pamato nepieciešamās izmaiņas**

Grozījumi veikti 5.3 nodaļas LA6 *Atbalsts gados jaunamiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai* sadaļā.

5.3. nodaļā LA6 - *Atbalsts gados jaunamiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai* sadaļā “5 *Definēt atbalsttiesīgos saņēmējus un īpašos atbilstības kritērijus, ja tie ir saistīti ar saņēmēju un platību*”

**Par atbalstu granta veidā:**

Atbalsta saņemšanas nosacījumos noteikts, ka jaunā lauksaimnieka apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā palielināts līdz 350 000 EUR (iepriekš – 150 000 EUR). Šī izmaiņa veikta, lai nodrošinātu, ka atbalstu var saņemt arī saimniecības ar lielāku apgrozījumu, kuras spēj nodrošināt stabilu darbību un **lauksaimniecības nozares turpmāku ilgtspējīgu attīstību**. Pašreizējais ierobežojums 150 000 EUR būtiski ierobežoja iespējas jaunamiem lauksaimniekiem, kuri jau ir uzsākuši aktīvu saimniecisko darbību, pretendēt uz atbalstu. Palielinot apgrozījuma limitu līdz 350 000 EUR:

- Tiek paplašināts atbalsta saņēmēju loks, iekļaujot jaunus lauksaimniekus ar lielāku apgrozījumu, kas spēj nodrošināt stabilu saimniecības attīstību;
- Veicināta nozares **ekonomiskā dzīvotspēja un attīstība ilgtspējā**, jo jaunie lauksaimnieki ar lielāku apgrozījumu bieži ir orientēti uz modernām tehnoloģijām un efektīvu ražošanu;
- Samazināts administratīvais šķērslis, kas līdz šim kavēja konkurētspējīgu saimniecību iesaisti atbalsta programmās.

5.3. nodaļā LA6 - *Atbalsts gados jaunamiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai* sadaļā “5 *Noteikt atbilstīgo atbalsta veidu (ārpus IAKS) vai saistības (IAKS) un citus pienākumus*”; “7 *Atbalsta diapazons saņēmēju līmenī*” un “12 *Plānotās vienības summas — definīcija*”

**Par atbalstu granta veidā:**

Atbalsta summu tiek palielināta no 40 000 EUR uz 60 000 EUR, jo kopš iepriekšējā perioda (2014 – 2020) ir būtiski mainījušies ekonomiskie un sociālie apstākļi. Latvijas lauksaimniecībai raksturīgs augsts gados vecāku saimniecību vadītāju īpatsvars (82,5–83,9 % virs 45 gadiem), kas apdraud nozares ilgtspēju **jeb ekonomisko dzīvotspēju un attīstību**, tādēļ ir vitāli svarīgi motivēt jaunu cilvēku iesaisti lauksaimniecībā. Jaunie lauksaimnieki ir

atvērti inovācijām, kas veicina konkurētspēju, taču uzsākt saimniecisko darbību ir sarežģīti finanšu resursu trūkuma dēļ. Kopš 2014. gada patēriņa cenas Latvijā ir pieaugušas par aptuveni 46,7 %, būtiski sadārdzinot zemes, tehnikas un būvmateriālu izmaksas. Lai jaunajiem lauksaimniekiem nodrošinātu iespēju veiksmīgi dibināt vai pārņemt saimniecību, nepieciešams paaugstināt atbalstu līdz 60 000 EUR.

**Par atbalstu finanšu instrumentu veidā:**

Ievērojot KLP stratēģiskā plāna regulas 75. pantā noteikto, ka atbalstu dalībvalstis piešķir fiksētu summu vai finanšu instrumentu, vai to abu kombinācijas veidā un, ka atbalsta maksimālā summa nepārsniedz palīdzību 100 000 EUR apjomā, paredzēts noteikt, ka maksimālais kapitāla atlaides apmērs ir līdz 50% no aizdevuma summas, bet nepārsniedz 100 000 EUR. Šīs izmaiņas ir veiktas, lai paplašinātu gados jauno lauksaimnieku izvēles iespējas saņemt atbalstu tikai vienreizēja maksājuma vai finanšu instrumenta veidā, vai arī to abu kombinācijā, bet nepārsniedzot 100 000 EUR.

Šādā gadījumā tiks nodrošināta iespēja tiem gados jauniem lauksaimniekiem, kuri nesaņems atbalstu vienreizēja maksājuma veidā, saņemt atbalstu finanšu instrumenta – aizdevuma ar kapitāla atlaidi, veidā.

Attiecīgi nepieciešams palielināt arī maksimālo aizdevuma apmēru līdz 250 000 EUR, nodrošinot vienotu pieeju ar intervencēm LA4.1.5, LA4.2 un LA4.4, kuru ietvaros maksimālais aizdevuma apmērs lauksaimniekiem, lauksaimniecības produktu pārstrādei un nelauksaimniecisko aktivitāšu īstenošanai noteikts 250 000 EUR.

5.3. nodaļā LA6 - *Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai sadaļā “7 Ekonomiskais pamatojums noteiktajam atbalsta apjomam”*

**Par atbalstu granta veidā:**

Ir precizēts ekonomiskais pamatojums, lai gados jaunajiem lauksaimniekiem palielinātu atbalsta summu. Pamatojums balstīts uz aktualizētiem datiem par demogrāfisko situāciju valstī, kas liecina par jauniešu skaita samazināšanos lauksaimniecībā, kā arī uz ekonomiskajiem rādītājiem – inflācijas ietekmi un būtisku izmaksu pieaugumu iekārtām, būvniecībai un darbaspēkam. Papildus ņemti vērā sociālie faktori, kas uzsver nepieciešamību motivēt jauno paaudzi iesaistīties nozarē, nodrošinot konkurētspējīgu atbalsta apmēru, kas atbilst reālajām investīciju vajadzībām.

**Par atbalstu finanšu instrumentu veidā:**

Ir precizēts ekonomiskais pamatojums, jo gados jauniem lauksaimniekiem palielinot kapitāla atlaides maksimālo apmēru līdz 100 000 *euro* (saglabājot nosacījumu, ka kapitāla atlaides maksimālais apmērs ir līdz 50% no aizdevuma summas), attiecīgi nepieciešams palielināt arī maksimālo aizdevuma apmēru līdz 250 000 EUR. Šāds grozījums nodrošinās vienotu pieeju ar intervencēm LA4.1.5, LA4.2 un LA4.4, kuru ietvaros maksimālais aizdevuma apmērs lauksaimniekiem, lauksaimniecības produktu pārstrādei un nelauksaimniecisko aktivitāšu īstenošanai noteikts 250 000 EUR.

Grozījumi veikti 4.6. nodaļā 4.6.1. sadaļā “4.6.1. Finanšu instrumenta apraksts”

Finanšu instrumenta aprakstā jāveic izmaiņas, kas saistītas ar veiktām izmaiņām LA6, nosakot, ka maksimālais aizdevuma apmērs ir 250 000 EUR, svītrojot izņēmumu, ka gados jauniem lauksaimniekiem maksimālais aizdevuma apmērs ir 150 000 EUR. Šāds grozījums nodrošinās vienotu pieeju ar intervencēm LA4.1.5, LA4.2 un LA4.4, kuru ietvaros

maksimālais aizdevuma apmērs lauksaimniekiem, lauksaimniecības produktu pārstrādei un nelauksaimniecisko aktivitāšu īstenošanai noteikts 250 000 EUR.

#### **Rosinātie grozījumi KLP SP redakcijā:**

**5.3. nodaļā LA6 - Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai sadaļā “5 Definēt atbalsttiesīgos saņēmējus un īpašos atbilstības kritērijus, ja tie ir saistīti ar saņēmēju un platību”.**

*Atbalsta saņēmējs ir fiziska vai juridiska persona, kura atbilst jaunā lauksaimnieka definīcijai, kas noteikta atbilstoši KLP regulas 4.panta 6.apakšpunktam.*

*Atbalsta saņemšanas nosacījumi:*

5) jaunā lauksaimnieka apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā, neieskaitot saņemto valsts un Eiropas Savienības atbalstu, nepārsniedz **350 000 150 000** euro:

**5.3. nodaļā LA6 - Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai sadaļā “5 Noteikt atbilstīgo atbalsta veidu (ārpus IAKS) vai saistības (IAKS) un citus pienākumus”**

Atbalsts tiks sniegts dotācijas un finanšu instrumenta veidā. Atbalsts vienreizēja maksājuma veidā EUR **60 000 40 000** apmērā

**5.3. nodaļā LA6 - Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai sadaļā “7 Atbalsta diapazons saņēmēju līmenī”**

#### **Par atbalstu granta veidā:**

Atbalsts vienreizēja maksājuma veidā EUR **60 000 40 000** apmērā.

Atbalsta forma dotācijām tiks sniegta kā vienreizējs maksājums divās daļās.

Saskaņā ar darījumdarbības plānā noteiktajām aktivitātēm pieejamais atbalsts ir EUR **60 000 40 000 EUR** apmērā un maksājums tiek veikts sekojoši:

- pirmais maksājums - 80% pēc darījumdarbības plāna apstiprināšanas;
- gala maksājums – 20% apmērā tiek veikts pēc darījumdarbības plānā paredzēto aktivitāšu pilnīgas īstenošanas.

#### **Par atbalstu finanšu instrumentu veidā:**

Finanšu instruments – aizdevums saimnieciskās darbības uzsākšanai līdz **150 000 250 000** euro, kapitāla atlaide līdz 50% no tādu investīciju, kas minētas regulas 2021/2115 73. panta 2. un 3. punktā aizdevuma summas, bet ne vairāk kā **60 000 100 000** euro. Atbalstu kapitāla atlaides veidā aizdevuma līguma ietvaros var sniegt pēc projekta pilnīgas pabeigšanas, ja ir izpildīti sasniedzamie rādītāji, kas noteikti nacionālajos normatīvajos aktos .

Atbalstu aizdevumu veidā drīkst kumulēt ar citu investīciju atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem attiecībā uz vienām un tām pašām attiecināmajām izmaksām, ievērojot KLP stratēģiskā plāna regulas 75. pantā noteikto. Maksimāli pieļaujamā atbalsta summa nepārsniedz 100 000 euro.

Savukārt var prognozēt, kā vidēji aizdevuma summa veidos ap 60 000 euro, kapitāla atlaide 25 000 euro.

### **5.3. nodaļā LA6 - Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai sadaļā "7 Ekonomiskais pamatojums noteiktajam atbalsta apjomam"**

#### **Par atbalstu granta veidā:**

Latvijas lauksaimniecībai raksturīgs augsts gados vecāku cilvēku īpatsvars – 82,5–83,9 % saimniecību vadītāju ir vecumā virs 45 gadiem, kas norāda uz nozīmīgu paaudžu maiņas problēmu. Lauku saimnieku novecošanās apdraud nozares ilgtspēju **jeb ekonomisko dzīvotspēju un attīstību**, tādēļ ir būtiski motivēt jaunu cilvēku iesaisti lauksaimniecībā.

~~Tā kā lauku saimnieki noveco, ir būtiski motivēt jaunu cilvēku saimniekošanu laukos. Latvijas lauksaimniecībai raksturīgs augsts gados vecāku cilvēku nodarbinātības īpatsvars. Lauksaimniecībā 82,5% saimniecību vadītāju ir vecumā no 45—65 un vairāk gadiem.~~

Ir nepieciešams atbalstīt jaunu speciālistu piesaistīšanu lauksaimniecības nozarei, jo vitāli svarīgi ir apturēt jaunu cilvēku aizplūšanu no lauku teritorijām uz pilsētām un ārvalstīm, kā arī gados jauni lauksaimnieki ir atvērti jaunām tehnoloģijām un idejām, tā veicinot inovāciju ieviešanu lauksaimniecībā. Atbalstot jaunus lauksaimniekus, tiek radītas jaunas darbavietas, lai pats lauksaimnieks ar savu saimniecisko darbību varētu nodrošināt sev vismaz valsts vidējo mēneša algu (1685 EUR bruto 2024. gadā, 1143 EUR bruto 2020.gadā). Vidējā alga lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē šajā gadā bija 1082 EUR mēnesī.

~~2019/2024. gadā ES-28 IKP uz vienu iedzīvotāju bija 31,940,0 tūkst. eiro. Latvijā 2019/2024. gadā IKP uz vienu iedzīvotāju bija 15,921,3 tūkst. eiro, tas norāda, ka Latvijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir zem Eiropas Savienības vidējā līmeņa. bija sestais zemākais rādītājs no visām Eiropas Savienības dalībvalstīm.~~

~~2018/2024. gadā Latvijā nabadzības riskam bija pakļauti 434 399 tūkstoši jeb 22,921,6 % iedzīvotāju. Lauku reģionos nabadzības risks ir ievērojami augstāks nekā pilsētās, īpaši Latgalē.~~

~~Nabadzības līmeņa indekss lauku teritorijās no 2012. līdz 2018. gadam ir ievērojami samazinājies no 40,1% līdz 32,3%, tuvojoties ES vidējam līmenim (23,7%).~~

Kopš 2011. gada bezdarba līmenis pakāpeniski samazinās, un ~~2019/2024. gadā tas bija 6,3 6,5 %~~, kas ir tuvu ES dalībvalstu vidējam rādītājam. Sieviešu bezdarba līmenis (~~5,4 5,8%~~) joprojām ir zemāks nekā vīriešiem (~~7,2 7,1%~~). Latvijā saglabājas salīdzinoši augsts jauniešu (15–24 gadi) bezdarba līmenis - 2024. gadā tas bija 11,9 %, kas ir augstākais Baltijas valstīs. Lauku teritorijās iedzīvotāju rīcībā esošie ienākumi uz vienu mājsaimniecības ~~locekli 2018 2024. gadā bija par 16 15 % zemāki nekā pilsētās.~~

Patlaban jaunie lauksaimnieki uzsākt lauksaimniecisko ražošanu ir ~~gandrīz neiespējami~~ sarežģīti trūkstošās pieredzes, un finanšu resursu trūkuma dēļ. Komerčbankas šādus saimnieciskās darbības veicējus kreditē ierobežoti, lielai daļai no tiem nav izveidojusies pietiekama kredītvēsture, tie ir darbības sākotnējā posmā, kad nav vēsturisko ienākumu un klientu loka, kā arī pietiekama aizdevuma nodrošinājuma. Viena no galvenajām problēmām, ar kurām saskaras jaunie lauksaimnieki uzsākot savu saimniecisko darbību, ir nodrošinājums ar galveno ražošanas līdzekli zemi, jo ir nepieciešami ievērojami līdzekļi tās

iegādei īpašumā, bet nomas gadījumā pastāv risks, ka reālais zemes īpašnieks var izlemt priekšlaikus lauzt nomas līgumu.

Kopš iepriekšējā perioda (2014–2020) ir noticis ievērojams cenu pieaugums – patēriņa cenas Latvijā desmit gadu laikā ir palielinājušās par aptuveni 46,7 %, kas būtiski ietekmē izmaksas zemes iegādei, tehnikai un būvmateriāliem.

Lai sekmīgi uzsāktu saimniekošanu un izveidotu konkurētspējīgu uzņēmumu, jaunajam lauksaimniekam, atkarībā no nozares ir nepieciešami vismaz 20 – 100 ha LIZ, kas finansiāli prasa 104 56 līdz 524 283 tūkst. EUR un vairāk ieguldījumus.

Nemot vērā šos apstākļus, atbalsta summa 40 000 EUR nav pietiekama, jo tā nav palielināta kopš iepriekšējā perioda, lai gan ekonomiskie un sociālie apstākļi ir būtiski mainījušies. Nepieciešams paaugstināt atbalstu līdz 60 000 EUR, lai jaunajiem lauksaimniekiem nodrošinātu iespēju veiksmīgi dibināt vai pārņemt saimniecību.

Atbalsta palielināšana palīdzēs motivēt jauniešus palikt laukos, nevis doties uz pilsētām vai ārzemēm, tādējādi mazinot reģionālo nevienlīdzību.

~~Nemot vērā visus, iepriekš minētos apsvērumus, un, izvērtējot pašreizējā LAP īstenošanas rezultātā sasniegtos rādītājus, ka noteiktā summa (40 000 EUR) bija pietiekama, lai piesaistītu pietiekami daudz iesnieguma iesniedzēju, ir nepieciešams piemērot atbalsta summu 40 tūkst. EUR~~

#### **Par atbalstu finanšu instrumentu veidā:**

Savukārt īstenojot finanšu instrumentu ir iespējams atbalstu piesaistīt tādām investīcijām, kas minētas regulas 2021/2115 73. panta 2. un 3. punktā, līdz ar to ir noteikts ka aizdevuma maksimālais apjoms līdz 150 000 250 000 euro ar kapitāla atlaidi līdz 50% no aizdevuma summas, bet ne vairāk kā 60 000 100 000 euro.

Ieviešot finanšu instrumentu “Lauksaimniecības un lauku saimnieciskās darbības veicēju aizdevums”, kur atbalsta summa ir līdz 100 000 euro, kopš programmas uzsākšanas 2018. gada septembrī līdz 2021. gada 1. janvārīm tika izsniegti 436 aizdevumi 9,9 milj. euro apmērā. Vidējā aizdevuma summa ir 23 000 euro.

Nemot vērā, ka finanšu instrumenta ietvaros atbalsts tiks sniegts kā aizdevums saimnieciskās darbības uzsākšanai līdz 150 000 250 000 euro ar pamatsummas daļējas dzēšanas iespējam, var prognozēt kā vidēji aizdevuma summa veidos ap 60 000 euro.

#### **5.3. nodaļā LA6 - Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai sadaļā “12 Plānotās vienības summas - definīcijas”**

##### **Pie LA U6.1.1 un LA U6.1.2:**

Vienības likme noteikta atbilstoši intervencei piemērojamam atbalsta apjomam, līdz ar to vienas vienības izmaksa ir 60 000 40 000 EUR.

Gada plānotā izlaide plānota ņemot vērā līdz šim pieteikušos pretendentu skaitu katru gadu. Tāpat arī ņemta vērā kopējā atbalsta summa un dotācijas lielums 60 000 40 000 EUR.

##### **Pie LA U6.2.:**

Nemot vērā, ka finanšu instrumenta ietvaros atbalsts tiks sniegts kā aizdevums saimnieciskās darbības uzsākšanai līdz 150 000 250 000 euro ar pamatsummas daļējas dzēšanas iespējam, var prognozēt kā vidēji aizdevuma summa veidos ap 60 000 euro.

#### **4.6. nodaļā 4.6.1. sadaļā “4.6.1. Finanšu instrumenta apraksts”**

Aizdevums ar kapitāla atlaidi ir līdz 250 000 euro, ~~vai līdz 150 000 euro gados jaunu lauksaimnieku darījumu darbības uzsākšanai~~. Kapitāla atlaide ir līdz 50% no aizdevuma summas par tādām investīcijām, kas minētas regulas 2021/2115 73. panta 2. un 3. punktā, kuru piešķir aizdevuma pamatsummas daļējai dzēšanai, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Atbalstu kapitāla atlaides veidā aizdevuma līguma ietvaros var sniegt pēc projekta pilnīgas pabeigšanas, un pēc saimnieciskās darbības veicēja atbilstības kapitāla atlaides saņemšanai novērtēšanas: projekta īstenošanas rezultātā jāsasniedz rādītāji, kas noteikti nacionālajos normatīvajos aktos.

#### **Izmaiņu paredzamās sekas, apraksts**

KLP SP sadaļā veiktās izmaiņās precīzē intervencē piemērojamos īstenošanas nosacījumus :

- atbalstam grantu veidā palielināts apgrozījuma limits no 150 000 uz 350 000 EUR un palielināta atbalsta summa no 40 000 EUR uz 60 000 EUR;
- atbalstam finanšu instrumentu veidā – palielināts maksimālais aizdevuma apmērs no 150 000 līdz 250 000 EUR ar kapitāla atlaidi līdz 50% no aizdevuma summas, bet ne vairāk kā 100 000 EUR.

#### **Paredzamā izmaiņu ietekme uz mērķiem un rādītājiem**

Rosinātie grozījumi attiecas uz atbalsta saņemšanas nosacījumiem un neietekmē intervences LA6 ieguldījumu izvēlētajos rezultatīvajos un izlaides rādītājos un to vērtībās.

Atbilstoši KLP SP intervence sniedz ieguldījumus šādos rezultatīvos un izlaides rādītājos – R.36 un R.37, kuros nav paredzētas izmaiņas ar šo paziņojumu.

#### **Izmaiņu ietekme uz finanšu plānu**

Grozījumi precīzē indikatīvajā finanšu tabulā 13 Plānotās vienības summas — plānoto vienības summu palielinot līdz 60 000 EUR.

#### **Datums, kad izmaiņas stājas spēkā dalībvalstī**